YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

11 päivänä heinäkuuta 2006 *

Asiassa C-205/03 P,

jossa on kyse yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 56 artiklan nojalla 13.5.2003 tehdystä valituksesta,

Federación Española de Empresas de Tecnología Sanitaria (FENIN), aiemmin Federación Nacional de Empresas de Instrumentación Científica, Médica, Técnica y Dental, kotipaikka Madrid (Espanja), edustajanaan abogado J.-R. García-Gallardo Gil-Fournier ja abogado D. Domínguez Pérez,

valittajana,

ja jossa vastapuolena on

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään W. Wils ja F. Castillo de la Torre, avustajinaan abogado J. Rivas de Andrés ja abogado J. Gutiérrez Gisbert, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

jota tukevat

Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta, asiamiehenään M. Bethell, avustajanaan G. Barling, QC, prosessiosoite Luxemburgissa, ja

Espanjan kuningaskunta, asiamiehinään N. Díaz Abad, L. Fraguas Gadea ja F. Díez Moreno, prosessiosoite Luxemburgissa,

väliintulijoina muutoksenhakuasteessa,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti V. Skouris, jaostojen puheenjohtajat P. Jann, C. W. A. Timmermans ja A. Rosas sekä tuomarit J.-P. Puissochet, R. Schintgen, N. Colneric, S. von Bahr (esittelevä tuomari), J. Klučka, U. Lõhmus ja E. Levits,

julkisasiamies: M. Poiares Maduro,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 13.9.2005 pidetyssä istunnossa esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 10.11.2005 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Federación Española de Empresas de Tecnología Sanitaria (jäljempänä FENIN) vaatii valituksessaan, että yhteisöjen tuomioistuin kumoaa Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-319/99, FENIN vastaan komissio, 4.3.2003 antaman tuomion (Kok. 2003, s. II-357; jäljempänä valituksenalainen tuomio), jolla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi FENINin kanteen, jossa tämä vaati, että kyseinen tuomioistuin kumoaa komission 26.8.1999 tekemän päätöksen, jolla hylättiin kantelu, jonka FENIN oli tehnyt Espanjan kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän (Sistema Nacional de Salud, jäljempänä SNS) hoidosta vastaavia 26:ta julkisoikeudellista yksikköä, joiden joukossa on kolme Espanjan ministeriötä, vastaan, siitä syystä, että tällaiset yksiköt (jäljempänä SNS:ää hoitavat yksiköt) eivät ole yrityksiä EY 82 artiklan soveltamisen kannalta (jäljempänä riidanalainen päätös).

Asian tausta

2 Tosiseikat, sellaisena kuin ne ilmenevät valituksenalaisesta tuomiosta, voidaan esittää seuraavasti.

3 FENIN on järjestö, johon kuuluu suurin osa yrityksistä, jotka myyvät Espanjan sairaaloissa käytettäviä terveydenhoitoalan tuotteita ja erityisesti lääketieteellisiä instrumentteja. Tämän järjestön jäsenet myyvät näitä tuotteita muun muassa SNS:ää hoitaville yksiköille. FENINin jäsenten liikevaihdosta yli 80 prosenttia muodostuu terveydenhoitoalan tuotteiden myynnistä SNS:ää hoitaville yksiköille.

4 Joulukuussa 1997 FENIN teki Euroopan yhteisöjen komissiolle kantelun, jossa se ilmoitti, että SNS:ää hoitavat yksiköt suorittavat maksunsa järjestelmällisesti myöhässä, missä oli sen mukaan kyse EY 82 artiklassa tarkoitetusta määräävän markkina-aseman väärinkäytöstä. FENIN ilmoitti, että kyseiset yksiköt maksoivat velkansa FENINin jäsenille keskimäärin 300 päivää myöhässä, vaikka ne maksoivat velkansa muille palvelujen tarjoajille paljon kohtuullisemmassa ajassa. Tämä syrjintä selittyy FENINin mukaan sillä, että FENINin jäsenet eivät voi painostaa SNS:ää hoitavia yksiköitä kaupallisesti, sillä nämä ovat määräävässä asemassa Espanjan terveydenhoitoalan tuotteiden markkinoilla.

5 Komissio hylkäsi mainitun kantelun riidanalaisella päätöksellä yhtäältä sillä perusteella, että SNS:ää hoitavat yksiköt eivät toimi yrityksinä, kun ne osallistuvat julkisen terveydenhuoltojärjestelmän hallinnointiin, ja toisaalta sillä perusteella, että niiden asemaa ostajana ei voida erottaa terveydenhoitoalan tuotteiden käytöstä kyseisten tuotteiden ostamisen jälkeen. Komission mukaan kyseiset yksiköt eivät näin ollen toimi yhteisön kilpailuoikeudessa tarkoitettuina yrityksinä, kun ne ostavat terveydenhoitoalan tuotteita, eikä EY 81 ja EY 82 artiklaa sovelleta niihin.

Kanne ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja valituksenalainen tuomio

6 FENIN nosti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 10.11.1999 toimittamallaan kannekirjelmällä kanteen riidanalaisen päätöksen kumoamiseksi.

7 FENIN vetosi kanteensa tueksi kolmeen kanneperusteeseen, jotka liittyivät ensinnäkin puolustautumisoikeuksien loukkaamiseen, johon komissio syyllistyi,

toiseksi oikeudelliseen virheeseen ja ilmeiseen arviointivirheeseen EY 82 ja EY 86 artiklan soveltamisessa sekä kolmanneksi riidanalaisen päätöksen puutteellisiin perusteluihin ja puutteelliseen avoimuuteen.

8 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi aluksi toisen kanneperusteen, joka liittyi EY 82 ja EY 86 artiklan soveltamiseen, ja se totesi valituksenalaisen tuomion 40 kohdassa, että SNS:ää hoitavat yksiköt eivät toimi yrityksinä silloin, kun ne ostavat FENINin jäsenten myymiä terveydenhoitoalan tuotteita tarjotakseen SNS:ään kuuluville henkilöille ilmaisia terveydenhoitopalveluja. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että tämä päätelmä seuraa mainitun tuomion 39 kohdassa esitellystä tilanteesta, jonka mukaan SNS toimii yhteisvastuuperiaatteen mukaisesti, kun sitä rahoitetaan sosiaalimaksuilla ja muilla valtion tuilla sekä kun se tarjoaa siihen kuuluville henkilöille yleisesti kattavia palveluita ilmaiseksi, eivätkä SNS:ää hoitavat yksiköt siis toimi yrityksinä, kun ne hoitavat terveydenhuoltojärjestelmää.

9 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin täsmensi valituksenalaisen tuomion 41–44 kohdassa, että argumenttia, jonka mukaan SNS:ään kuuluvat espanjalaiset julkiset sairaalat tarjoavat, ainakin yksittäistapauksissa, maksullisia palveluja järjestelmään kuulumattomille henkilöille ja erityisesti ulkomaisille matkailijoille, ei ollut esitetty komissiossa ja se mainittiin ensimmäistä kertaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa vasta vastauskirjelmävaiheessa. Näin ollen se katsoi, ettei tätä argumenttia voitu ottaa huomioon tutkittaessa riidanalaisen päätöksen lainmukaisuutta.

10 Tämän jälkeen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi ensimmäisen kanneperusteen, joka liittyi puolustautumisoikeuksien loukkaamiseen, todettuaan valituksenalaisen tuomion 49 ja 50 kohdassa, että komissio toimi perustellusti, kun se hylkäsi käsiteltävänään olleen kantelun sillä perusteella, että SNS:ää hoitavat yksiköt eivät toimi EY 82 artiklassa tarkoitettuina yrityksinä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että komission olisi näin ollen ollut hyödytöntä tutkia kantelua muilta osin.

11 Kolmannen kanneperusteen, joka koski riidanalaisen päätöksen puutteellisia perusteluja ja puutteellista avoimuutta, osalta valituksenalaisen tuomion 58 ja 59 kohdasta ilmenee, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan komissio esitti kyseisen päätöksen systematiikan kannalta olennaiset oikeudelliset näkökohdat. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistutti ensin, että komission ei tarvinnut ottaa kantaa kaikkiin kantelun tueksi esitettyihin perusteluihin, minkä jälkeen se päätteli, että mainittua päätöstä ei ollut perusteltu puutteellisesti. Puutteelliseksi väitetyn avoimuuden osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi mainitun tuomion 63 kohdassa, että komissio noudatti sitä ainoaa velvollisuutta, joka sillä oli esillä olevassa asiassa ja jossa oli kyse siitä, että komissio sallii FENINin esittää kirjalliset huomautuksensa vastauksena komission alkuperäiseen näkökantaan.

12 Koska FENINin kanteensa tueksi esittämät kolme kanneperustetta täten hylättiin, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi kanteen kokonaisuudessaan.

Valitus

Asianosaisten ja väliintulijoiden vaatimukset ja kumoamisperuste

13 FENIN vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

– kumoaa valituksenalaisen tuomion

– velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut sekä tämän menettelyn että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa käydyn menettelyn osalta.

14 Komissio vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

– jättää valituksen osittain tutkimatta

– hylkää valituksen muilta osin

– velvoittaa FENINin korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

15 Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta ja Espanjan kuningaskunta, jotka hyväksyttiin yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 17.10.2003 antamalla määräyksellä väliintulijoiksi tukemaan komission vaatimuksia, vaativat, että yhteisöjen tuomioistuin hylkää valituksen osittain sillä perusteella, että kyseisen valituksen tutkittavaksi ottamisen edellytykset puuttuvat, ja osittain sillä perusteella, että se on perusteeton, ja että FENIN velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

16 FENIN vetoaa valituksensa tueksi yhteen ainoaan valitusperusteeseen, joka koskee sitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tulkitsi väärin EY:n perustamissopimuksen kilpailusäännöissä tarkoitettua yrityksen käsitettä. Tässä valitusperusteessa on kaksi osaa.

17 Ensimmäisessä osassa FENIN väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki virheen, kun se ei katsonut, että ostaminen sinänsä on taloudellista toimintaa, joka on erotettavissa myöhemmin tarjottavasta palvelusta, ja että SNS:ää hoitaviin yksiköihin on näin ollen sovellettava mainittuja kilpailusääntöjä.

18 FENINin valitusperusteen toisessa osassa, johon se vetoaa toissijaisesti, se väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi pitänyt katsoa, että ostamisessa on kyse taloudellisesta toiminnasta ja siihen siis sovelletaan kilpailusääntöjä sen vuoksi, että myöhempi toiminta, eli terveydenhoitopalvelujen tarjoaminen, on taloudellista.

Valituksen tarkastelu

Tutkittavaksi ottaminen

19 Komissio esittää oikeudenkäyntiväitteen, joka koskee ainoastaan FENINin valitusperusteen toista osaa.

20 Komissio väittää ensinnäkin, että väite, johon valitusperusteen toinen osa perustuu ja joka esitettiin ensimmäistä kertaa valitusvaiheessa, tehtiin myöhässä. Se väittää lisäksi, että FENIN on kaiken aikaa myöntänyt, että SNS:ää hoitavien yksiköiden toiminta on puhtaasti sosiaalista. Komissio arvioi myös, että tähän toiseen osaan sisältyy tosiseikkojen arviointiin liittyvä kysymys, johon ei voida ottaa kantaa yhteisöjen tuomioistuimessa valituksen tarkastelun yhteydessä.

21 On todettava, että kuten komissio korosti perustellusti, FENIN vetosi ensimmäistä kertaa vasta valitusvaiheessa SNS:ää hoitavien yksiköiden toiminnan, joka muodostuu terveydenhoitopalvelujen tarjoamisesta, taloudelliseen luonteeseen samoin kuin

tuotteiden ostamisen ja niiden myöhemmän käytön väliseen yhteyteen sekä seurauksiin, joita tästä yhteydestä aiheutuu kyseisen ostotoiminnan luonteelle.

22 Tästä seuraa, että FENINin ainoan valitusperusteen toinen osa on jätettävä tutkimatta.

Aineellinen kysymys

– Asianosaisten lausumat

23 FENIN väittää valitusperusteensa ensimmäisen osan tueksi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin määritteli taloudellisen toiminnan käsitteen liian suppeasti, kun se katsoi, että siinä on välttämättä kyse tavaroiden tai palvelujen tarjoamisesta tietyillä markkinoilla, ja kun se rajasi kaiken ostotoiminnan tämän määritelmän ulkopuolelle. FENINin mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen lähestymistavan johdosta lukuisat yksiköt voivat välttyä siltä, että niihin sovelletaan perustamissopimuksen kilpailusääntöjä, vaikka tällaisten yksiköiden menettelyllä olisi vaikutusta kilpailuun.

24 Komissio väittää, että nimenomaan toiminta, jossa on kyse tavaroiden tai palvelujen tarjoamisesta tietyillä markkinoilla, eikä ostaminen sinänsä, on luonteenomaista taloudellisen toiminnan käsitteelle. Ostamista ei siten ole erotettava ostetun tavaran käyttötarkoituksesta.

– Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

25 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistutti perustellusti valituksenalaisen tuomion 35 kohdassa, että yhteisön kilpailuoikeudessa yrityksen käsitteellä tarkoitetaan jokaista yksikköä, joka harjoittaa taloudellista toimintaa, riippumatta yksikön oikeudellisesta muodosta tai rahoitustavasta (asia C-41/90, Höfner ja Elser, tuomio 23.4.1991, Kok. 1991, s. I-1979, Kok. Ep. XI, s. I-147, 21 kohta ja yhdistetyt asiat C-264/01, C-306/01, C-354/01 ja C-355/01, AOK Bundesverband ym., tuomio 16.3.2004, Kok. 2004, s. I-2493, 46 kohta). Se myös korosti mainitun tuomion 36 kohdassa yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti, että taloudellista toimintaa on kaikki toiminta, jossa tavaroita tai palveluja tarjotaan tietyillä markkinoilla (asia C-35/96, komissio v. Italia, tuomio 18.6.1998, Kok. 1998, s. I-3851, 36 kohta).

26 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätteli valituksenalaisen tuomion 36 kohdassa perustellusti, että tuotteen ostamista ei ole erotettava sen myöhemmästä käytöstä tämän ostotoiminnan laadun arvioimisessa ja että sillä, onko ostetun tuotteen myöhempi käyttö taloudellista vai ei, on ratkaiseva merkitys tämän ostotoiminnan luonteen määrittämisessä.

27 Tästä seuraa, että ainoan valitusperusteen, johon FENIN on vedonnut valituksensa tueksi, ensimmäinen osa, jonka mukaan SNS:ää hoitavien yksiköiden ostotoiminta on sellaisenaan taloudellista toimintaa, joka on erotettavissa niiden myöhemmin tarjoamasta palvelusta ja jota ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi pitänyt tarkastella erikseen tällaisena toimintana, on hylättävä perusteettomana.

28 Edellä esitetyn perusteella valitus on hylättävä osittain sillä perusteella, että sen tutkittavaksi ottamisen edellytykset puuttuvat, ja osittain sillä perusteella, että se on perusteeton.

Oikeudenkäyntikulut

29 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan, jota sen 118 artiklan nojalla sovelletaan muutoksenhakuun, asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut asian hävinneen FENINin velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut, se on velvoitettava korvaamaan tässä oikeusasteessa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut. Kyseisen 69 artiklan 4 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan jäsenvaltiot ja toimielimet, jotka ovat asiassa väliintulijoina, vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Valitus hylätään.**

2) **Federación Española de Empresas de Tecnología Sanitaria (FENIN) velvoitetaan korvaamaan tässä oikeusasteessa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.**

3) **Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta ja Espanjan kuningaskunta vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.**

Allekirjoitukset